

ruğundan ibaret olduğuna göre uzaktan "yılan - ejder," gibi görünmüş olacaktır.

Altaylı şaman (kam)'ların törende giydikleri cübbede paçavralardan ve uzun ipliklerden yapılmış yılan - ejder sembolleri bulunur. Bunlar şamanın savaştığı kötü ruhları kurutmak için cübbeye takılmışlardır. Arrian'ın tavsif ettiği İskit beçkemi ile şamanın kötü ruhlara karşı zırh ödevini gören cübbesi arasında bir benzerlik olup olmadığını kesin olarak iddia etmek mümkün değilse de Mahmut Kâşgarî'nin haber verdiği "beçkem," in İskit devrinden kalma bir gelenek olduğu muhakkaktır.

3. BARAK EFSANESİ

Mahmud Kâşgarî "Barak," kelimesinin açıklanmasında şöyle diyor : "Barak - çok tüylü köpek. Türklerin inandıklarına göre, kerkes (النسر) kuşu kocayınca iki yumurta yumurtlamış, bunların üzerine oturmuş, yumurtanın birisinden barak (tüylü köpek) çıkarmış. Bu barak köpeklerin en çok koşanı, en iyi avlayanı olurmuş. Öbür yumurtadan da bir yavru çıkarmış ; bu, son yavrusu olurmuş," (Cilt I, s. 315 ; B. Atalay tercümesi, s. 377 - 378).

Bu efsanenin başka bir rivayeti Soyot-urenha Türklerinde (Kuzey - Doğu Moğolistan'da) Yakovlev tarafından tesbit edilmiştir. Urenha'ların inandıklarına göre ular (Megaloperdix altaica) denilen kuş hayatında üç nesne doğurmuş ; barak (köpek), urgan, balta ².

Başkurtların Salcuvt, Katay ve Barın boylarında (Ural dağlarının doğusundaki sahada) işittiğimiz bir efsaneye göre Kuzgun kocayınca iki yumurta yumurtlar, birisinden *tuygun* denilen tüylü köpek, birisinden de *şonkar* denilen av kuşu çıkarmış, Bu yaratıkların her ikisi de hanlara yaraşan av köpeği ve av kuşu olurlarmış.

XI. yüzyıla Mahmud Kâşgarî tarafından nakledilen bu barak efsanesinin çağdaş Türk uluslarındaki yankısı bizim bilgimize göre bukadardır.

ABDÜLKADİR İNAN

² İzvestiya krasn. p / O Vostočno - sibirs. otdela İRGO, 1902, I. fas, III, sah. 50.